

Тема: Культурне й релігійне життя на західноукраїнських теренах в умовах іноземного панування.

Провідну роль у культурному житті західноукраїнських земель відігравала українська інтелігенція. У Румунії українське шкільництво тривалий час було зовсім заборонене. Польща прийняла закон про утравістичні школи з 1925 р. діяв закон, за яким українську мову вважали чужою, що спонукало населення до вивчення чеської мови як державної «Рідна школа», до 1938 р. заснувало близько 40 гімназій, ліцеїв та професійно-технічних шкіл. Велику частину витрат на ці заходи покривали внески його членів, чисельність перевершила 100 тис., та внески української діаспори у США й Канаді. У 1920-1930 рр. у Західній Україні функціонували молодіжні організації «Сокіл», «Пласт» та ін. Жіночий рух представляв, «Союз українок», який очолювала докторка філософії, депутатка польського сейму Мілена Рудницька. Різновиди печаток Українського таємного університету Утисків зазнавали вища школа і наука. 1921-1925 рр у Львові відкрили Український таємний університет. Наукове товариство імені Шевченка (НТШ) у Львові. Західноукраїнська література, яка збагатилася новими іменами Романа Купчинського, Богдана-Юрія Кравця, Богдана-Ігоря Антонина. До найпомітніших явищ у прозі належали трилогія Уласа Самчука «Волинь», історичні повісті Богдана Лепкого, проза Ірини Вільде, Наталени Королево. Прихильники націоналістичного напрямку Євген Маланюк, Олег Ольжич, Олена Теліга, Дмитро Донцов - групувалися навколо часопису «Вісник», який редагував Дмитро Донцов. До «пролетарських» письменників належать Олександр Гаврилюк, Ярослав Галан, Степан Тудо. Об'єднані в літературно-мистецьку групу «Гроно» Табір письменників ліберальної орієнтації Улас Самчук, Юрій Клен, Василь Стефаник, Марк Черемшина, Ірина Вільде, Богдан Лепкий, Наталена Королева. Мистецтво. До найпомітніших явищ у прозі належали трилогія Уласа Самчука «Волинь», історичні повісті Богдана Лепкого, проза Ірини Вільде, Наталени Королевої. Мистецтво - художник Петро Холодний, графік Павло Коржун, Скульптори Сергій Литвиненко, Антіна Павлося. Театральне життя - театр товариства «Українська бесіда» під керівництвом Олександра Загарова. Музичне мистецтво - композитори Станіслав Людкевич, автор симфонічних поем «Каменярі», «Веснянка»; основоположник українського етнографічного музикознавства Філарета Колесси, автор дитячих п'єс, фортепіанних збірок колядок і щедрівок Василь Барвінський. Виникали творчі осередки «Гурток діячів українського мистецтва», «Асоціація незалежних українських митців», «Товариство діячів образотворчого мистецтва Підкарпатської Русі», Релігійне життя. Галичина, Закарпаття - греко-католики; Волинь, Полісся, Буковина, Бессарабія — православні. У 1924 р. православна церква в Польщі проголосила автокефалію. У 1930-х рр. польська влада розгорнула масове навернення православних у католицизм, що супроводжувалося нищенням православних храмів, частину їх передали римо-католикам. Андрей Шептицький - духовний вождь українців. У 1929 р. греко-католики заснували Богословську академію, якою керував Йосиф Сліпий. Права греко-католиків захищав конкордат (особлива угода) між Польщею і Апостольським престолом, укладений 1925 р. Відень був першим центром української політичної еміграції. До австрійської столиці виїхали М. Грушевський, який заснував тут Український Соціологічний інститут, П. Христюк, М. Шраг. Тут розгорнули політичну і видавничу діяльність В. Винниченко, В. Липинський, А. Макаренко, Д. Донцов. Після поразки визвольних змагань близько 22 тис. української інтелігенції, політичних та громадських діячів знайшли притулок у Чехословаччині. Прага стала найпотужнішим осередком культурно-національного життя українських емігрантів. Серед основних наукових і навчальних інституцій, які успішно діяли на цих теренах, вирізнялись Український Вільний Університет, (заснований у Відні), Українська Господарська Академія в місті Подебради, Українська Студія пластичного мистецтва, Український Академічний Комітет, Українське Історико-Філологічне Товариство. Українська еміграція у добу міжвоєнної відіграла значну роль у збереженні історичної пам'яті українського народу. Вона стала національно-політичним і духовно-культурним феноменом, який творив Українську державу поза її географічними межами.

Посилання: <https://www.youtube.com/watch?v=CCksi64ywqo>

